

nyok 140—150 éves korban a maiakhoz hasonló méretű, de még jobb minőségű törzseket fognak szolgáltatni, jóval nagyobb fatömeggel és szinte mérhetetlen értékben.

A világ fatermelése és a faválság.

Külföldi szakkörökben sokkal élénkebben és nagyobb aggodalommal tárgyalják a fenyegető fainség bekövetkezésének lehetőségét mint nálunk. S ennek nem is nehéz magyarázatát találni, mert amíg a mi erdőkulturánk, okulva a multban szerzett szomorú tapasztalatokon, oly utra lépett, amelyen hathatósan igyekszik a jövő alapjait megvetni s melynek esélyei is csak egy bizonyos gazdasági érdekkörre szorítkoznak, addig a külföld nagy iparos államai egész gazdasági létüket látják veszélyeztetve a fa gyérülése következtében. Ebből a szempontból igen jellemző, hogy éppen a legnagyobb faimportáló állam, Anglia az, mely legnagyobb nyugtalansággal szemléli az erdőállomány megritkulását világszerte, mert agrikulturális téren sehol sem hanyagolták el eddig annyira az erdőművelést, mint az erre különösen alkalmas szigetországban.

Anglia, mint tudjuk, csaknem egészen importra van utalva fa-szükséglete fedezésében s alig van rá kilátás, hogy ebben a tekintetben helyzete a legközelebbi jövőben változzék, ha csak az állam valahogy erőlyesen közbe nem lép. Eddig azonban Anglia nem igen tett lépéseket az erdősisítés terén, holott Európa más államai már régóta feladataik legfontosabbikának tekintik az okszerű erdőgazdaság meghonosítását. Magánvállalkozások ugyan újabb időben Angliában is kezdettek fokozottabb érdeklődéssel fordulni az erdészeti üzem felé, de sem az állam, sem a parlament eddig még egyetlen fillérrel sem járult hozzá intenzivebb erdőgazdaság létesítéséhez. Pedig az egyesült királyságnak körülbelül 3 millió holdat kitevő erdőterülete, melyet ma veszteséggel kezelnek, okszerűbb felhasználás mellett könnyen biztosíthatna évi 25 millió font sterling forgalmat, amely lényegesen közelebb hozná a foglalkozás-hiány veszedelmes szociális problémáját is a megoldás felé.

Anglia legfőbb fátszállító államai ma az Egyesült-Államok, Canada, Skandinávia és Oroszország, monarchiánkat nem számítva. Egyedül Oroszország a lefolyt évben 25 millió font sterlingért importált fát Angliába.

De előreláthatólag Oroszország rengeteg erdőségei sem fogják sokáig fedezni tudni az idegen országok folyvást növekvő faszükségeit. Ami a többi fatermelő országokat illeti, Norvégia pár évtized múlva szintén kimerül. Millió és millió tonna fát vágtak itt ki a lefolyt években derűre-borura anélkül, hogy a jövővel bármit törődtek volna. Pedig Norvégiában 15 millió hold erdőterület van, mely helyesebb gazdálkodás mellett ma megbecsülhetetlen nemzeti vagyont képezne.

Dicséretes ellentéte e tekintetben Norvégiának Svédország, mely mintául szolgálhat más nemzetek előtt is a bölcs erdőgazdálkodás szempontjából. Itt az erdők szakértő kezelés alatt állnak, mely biztosítja azt, hogy a befásítás mindenütt lépést tartson a vágatással. Arra azonban gondolni sem lehet, hogy Svédország 48 millió hold erdősége elláthasson egy oly nemzetközi piacot, amelynek évi szükséglete fedezésére száz és száz millió hold termése szükséges.*)

Ami már Amerikát illeti, szakértők kiszámították, hogy a jelenlegi erdő-devasztáció mellett huszonöt év múlva Amerika fakészlete is okvetlenül kifogy, hacsak a katasztrófa elhárítására újabban kezdeményezett lépések föltétlen sikerre nem vezetnek. Ma csupán Angliába évi 3 millió font sterlingért szállít fát Amerika, a népesség szaporodása azonban mind közelebb hozza azt az időt, amidőn Amerika félennyit is alig fog szolgáltatni tudni. Az utóbbi években Amerika hajdani nagy erdőségei roppantul megcsappantak s az irtás műve feltartóztathatlanul halad előre. Amerika erdőségei rohamos pusztulását különösen elősegítik az emésztő tüzek is, melyek tízszer annyi fát pusztítanak el, mint amennyi a fejsze-csapásnak áldozatul esik.

Igaz, hogy Canada eddig helyreállította némileg Amerika fatermelésének ily módon előállott deficitjét, de a civilizáció hatása itt is kezd már érezhetővé válni. A Canadába özönlő, évről-

*) Éppenséggel nem ismerjük ily mintaszerűnek Svédország erdőgazdaságát. Lásd Erdészeti Lapok. 1905. II. 183. Szerk.

évre fokozódó kivándorlás roppant erdőségek kiirtását tette szükségessé a földművelés céljaira. Ez a körülmény és a tűz által okozott rombolás erősen redukálta már is az évi fatermelést. Hivatalosan 800 millió holdra teszik Canada összes erdőállományát; ám e szám jelentékeny helyesbítésre szorul, mert tulajdonképpen annak csak egy harmada valóságos erdőség, a többi csupán bozótos prairie, úgy hogy Canada már is sokkal kevesebb fát bir piacra hozni, mint harmincz évvel ezelőtt.

Pedig a fa-feldolgozó iparok szükséglete évről-évre emelkedik. Csupán Angliának az évi behozatala az utolsó három év alatt évi 400.000 tonnával nagyobbodott, daczára annak, hogy ez idő alatt a fa ára is rohamosan ment föl. Csaknem minden iparvállalatnál jelentékeny tényező lett a fa, némelyiknél pedig egyenesen nélkülözhetlen és semmi mással nem helyettesíthető. Ezer és ezer tonnát nyel el évenként a bányaiipar támfákban, a vasuti talpfák pedig, daczára a tartósságukat elősegítő telítési eljárásnak, a nagy világhálózatok kiépítésével évről-évre nagyobb mennyiségben vétetnek igénybe, nem is szólva a vasuti felszerelések más ágai és az építőipar szükségleteiről.

Ehhez járulnak a fából közvetett uton nyert más anyagok, az utczaburkolatok, festő- és cserző-anyagok stb. Csupán Oroszországban évenként száz és százezer tonna fát használnak el szurok s terpentín készítésére. Mindezeknél az értékesítési módoknál azonban még sokkal nagyobb szükségleteket támaszt a fával szemben a papírgyártás. Az Egyesült Államok egymagok 8 millió tonna fát termelnek évenként erre a célra. Németország több mint 2 milliót, Canada 1 milliót, Svédország több mint 1 milliót, Oroszország 200.000 tonnát, Anglia pedig a lefolyt évben nem kevesebb mint 3 millió font sterling értékű fa-pépet használt el.

Ezek a számok mindennél meggyőzőbben mutatják a fajség bekövetkezhető veszedelmét, s megmagyarázzák az erdők rohamos pusztulásának okait is. Igaz, hogy ezzel szemben ott vannak még Közép- és Dél-Amerika, valamint Afrika szűz erdősegei, melyek elodázhathják egy időre a válságot. Amellett Anglia a világ legnagyobb fogyasztója fában, helyesebb erdőpolitikával szintén abba a helyzetbe jöhet, hogy szükségleteit idővel maga fedezze. Huszonegy millió hold pusztaság és legelő vár ott erdősítésre, ami a föld jára-

dékát a mai néhány shilling helyett több fontra fogja holdanként emelni. Különösen a skót felföldön roppant területek várnak befásításra és pedig oly helyeken, melyek a világ legszebb szálfaít vannak hivatva egykor szolgáltatni. Nincs a világon hely, mely Anglia és Írország éghajlatával vetekednék ebből a szempontból. De Angliának nincs erdőpolitikája, azaz nem oly fatermelő ország, mely ipari célokra alkalmas anyagot tudott volna eddig piacra hozni. Mindaz, ami eddig történt ebben az irányban, alig nevezhető többnek kezdetleges kísérletnél. De ha Anglia meggyőződik róla hogy ipari felsőbbsege forog kockán, úgy várható, hogy az állam és társadalom nagyobb mérvű beavatkozása nem marad el, arra nézve, hogy Anglia kereslete beltermelésével fedeztessék s ezzel a világ fakészlete felszabaduljon egy oly hatalmas fogyasztó versenyé alól.

Már is megalakult Invernessben a skót királyi „Arboricultural Society”-nek egy fiókja, mely a helyi érdekeltség nagymérvű erkölcsi támogatásával kezdte meg működését, az erdő-kultúra ügye felkarolását. Másfelől Bangorban, Newcastleben kísérleti telepek létesültek avatott erdészeti szakemberek előadásával kapcsolatosan. A dean-i erdőben is megnyílt egy szakiskola, ahol erdészek és a faüzlet minden ágával foglalkozók alapos kiképzést nyernek a gyakorlati erdőszetben. Ez azonban még mind nem elég s az angol közvélemény még erélyesebb intézkedéseket követel, így például az erdőbirtokok adó- és illetékmentességét mindaddig, míg jövedelmezőkké nem válnak, azután a szállítási díjtételek csökkentését s végül, ahol lehetséges, államkölcsönnel való segélyezését oly földbirtokosoknak és magánosoknak, akik nincsenek abban a helyzetben, hogy erdőültetésért holdanként 5—10 font sterlinget adjanak ki anélkül, hogy bizonyosak ne volnának a felől, megtérül-e valaha áldozatuk.

De nemzetközi uton is üdvös reformokat lehetne életbe léptetni úgy az erdőgazdaság fejlesztésére, mint az erdők okatlan pusztításának meggátlására, melyek szabályozólag hathatnának a világtermelésre és a piacra. Ha a brüsszeli egyezmény egy nagy gazdasági közösségbe tudta egyesíteni a cukorkortermelő államokat a tultermelés folytán előállható európai válság elhárítása céljából, úgy semmi komoly nehézség nem foroghat fenn arra nézve sem, hogy

a fenyegető fainség elkerülésére egyöntetű intézkedések ne lépjenek életbe Európa minden államában, melyek az erdősítés és az erdőtermelés ügyét szabályozzák, a kivített a szükséghez képest megnehezítik s ezzel serkentőleg hatnak nem csak az erdőtenyésztésre, hanem a feldolgozó belföldi iparra is. —r.

IRODALOM.

Lapszemle.

Külföldi kísérletek a bükkösök áterdőlése körül. A „Centralblatt für das gesammte Forstwesen“ 1907. évi november havi füzetében Friedrich J. szerkesztő a Wienben 1907. évben összegyűlt VIII. nemzetközi gazdasági kongresszus tárgyalásairól számol be s eközben leírja a kongresszus résztvevői egy részének mintaerdőgazdaságokba tett kirándulásait.

A többi között 1907. május hó 27-én a kirándulók Purkersdorfba érkeztek s onnan a gablitz erdőgazdaság megtekintésére rándultak ki.

E gazdaságban az erdészeti kísérleti állomás igazgatósága bükkösök áterdőlésével végez kísérleteket.

A legközelebb utbaejtett 7. számú kísérleti téren a bükkösöknek különféleképpen gyengébb és erősebb ritkításával növekedék, alak és gazdasági haszon tekintetében tanulmányozzák az áterdölések hatását.

A kérdéses erdőrészben 1888-ik évben az állománynak 56 éves korában kezdték meg az áterdölési kísérleteket, tehát jó későn, mert a rossz növéssű fákat már előbb kellett volna kiszedni s előbb kellett volna gondoskodni a törzsek előnyös elosztásáról; mégis ez a kísérlet, melynek főcélja a vigály-növekvés fejlődésének a tanulmányozása, fényesen bizonyítja, hogy mily háladatos dolog a bükkösök ritkítása, mily jelentékeny előhasználatok nyerhetők a ritkítás útján, mily gyorsan záródnak a koronák még az erősebb áterdölések után is, úgy hogy a talajnak elszegényedésétől és a területnek idő előtti bevetényülésétől nagyobb ritkítások után sem kell félni.

A legutolsó időszakban (1900-tól 1905-ig), mely alatt a kísér-